
Sesiunea Consiliului Statistic Național

Organ consultativ, având în componență reprezentanții organismelor și instituțiilor utilizatoare de date și informații statistice, **Consiliul Statistic Național** s-a întrunit în trimestrul I 2011, în conformitate cu prevederile Legii organizării și funcționării statisticii oficiale în România.

Membrii Consiliului Statistic Național, participanți la Sesiunea organizată de INS (vineri, 18 martie 2011) au dezbătut:

- Proiectul Raportului de activitate al INS pe anul 2010
- Proiectul Programului Statistic Național Anual pentru 2011

A fost prezentat instrumentarul statistic al Recensământului populației și Locuințelor (RPL - 2011)

La proiectele supuse dezbaterii au fost formulate o serie de recomandări utile.

Referindu-se la RPL - 2011, prof. univ. dr. Vergil Voineagu, președintele INS, a precizat următoarele:

Doamnelor și domnilor,

Avem în vedere discutarea, în principal, a problematicii Recensământului Populației și Locuințelor și, în mod special, a unor aspecte specifice legate de recensământ, asupra cărora girul, eventual, soluția preconizată de Consiliul Statistic Național, este nu numai bine venită, ci absolut necesară prin prisma atribuțiilor ce revin CSN.

Lucrările pregătitoare ale recensământului au demarat încă din anul 2007, dar stadiul actual arată o vădită întârziere față de program, ceea ce incumbă o intensificare a eforturilor în vederea accelerării realizării activităților și încadrarea în termenele propuse.

Disponem în prezent de tot cadrul legal și organizatoric al recensământului constând în Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului (CE) Nr. 763/2008 privind RPL, Ordonanța Guvernului Nr. 36/2007 aprobată cu modificări prin Legea nr.5/2008, alte Hotărâri ale Guvernului prin care s-au adoptat aspecte specifice legate de perioada de desfășurare a recensământului, constituirea comisiilor centrale și teritoriale de recensământ, bugetul și altele.

Aprobarea, cu relativ puțin timp în urmă, aproximativ către sfârșitul anului 2010 a bugetului, a reprezentat unul dintre obstacolele majore ce au determinat ritmul lent de pregătire, respectiv, ale stadiului atins în prezent în privința întregului complex de sarcini cuprinse în programul de recensământ.

Tot aici, aş adăuga, un fapt mai puțin cunoscut de dumneavoastră, și anume, al confruntării noastre în procesul de elaborare al instrumentarului statistic (formularele de recensământ și alte materiale adiacente) cu o sumedenie de propuneri venite din partea unor ministere, instituții centrale, agenții guvernamentale și neguvernamentale și chiar specialiști din mediul universitar academic și altele.

Potrivit principului care stă la baza desfășurării procesului statistic, INS a urmărit și a încercat cu consecvență și disponibilitate, soluționarea în sens pozitiv a cvasitotalității propunerilor, recomandărilor, sugestiilor și observațiilor la care m-am referit mai înainte.

Trebuie, totuși, să remarc faptul că, în acest demers am identificat, cum era și normal, diverse probleme: unele ce pot fi satisfăcute prin prisma raționalității și a caracterului justificat al cerințelor dar și altele care, deși utile, nu puteau fi satisfăcute în condițiile în care depășesc limitele problematicii recensământului sau erau plasate dincolo de criteriile, normele și standardele metodologice reglementate prin documentele UE sau prin metodologia națională, specifică recensămintelor. Coerența, caracterul unitar și încadrarea în nomele și standardele europene impun obligatoriu elementele de continuitate și comparabilitate în timp și spațiu al datelor statistice (rezultatele recensământului) asigurate prin conținutul formularelor de înregistrare și a manualului metodologic de recenzare.

Ținând seama de competențele Consiliului ca organ suprem al activității statistice din România, am considerat oportun să supunem judecății dumneavoastră propunerile primite, argumentele pro și contra identificate de INS și varianta finală a soluției pentru care a optat în această fază Institutul Național de Statistică.

Între materialele pe care vi le-am trimis spre dezbateri ați putut găsi, desigur, proiectele formularelor statistice din care se detașează ca importanță formularele:

- **LGP – locuință, gospodărie, persoane;**
- **SCP – spațiu colectiv de locuit, persoane;**
- **formularul M – persoane plecate în străinătate;**
- vor mai exista și alte formulare de înregistrare care derivă din:
 - formularul LGP, respectiv formularul **P special – pentru înregistrarea persoanelor care nu se află în țară** (fiind plecate în străinătate în cadrul misiunilor diplomatice, militare, a

oficiilor consulare, organizațiilor internaționale etc.) și ***P-anexă – pentru cazul în care în gospodărie se găesc mai mult de 4 persoane***

- formularul ***SCP – Listă a persoanelor temporar prezente în spațiul colectiv de locuit***, completat în cazul în care în spațiul colectiv de locuit se află mai mult de 25 persoane temporar prezente.

În urma observațiilor, considerentelor și opțiunilor Consiliului asupra materialelor supuse dezbaterii, acestea urmează a fi supuse validării Comisiei Centrale a RPL care va avea loc în cursul acestei luni.

Propuneri și observații au fost transmise INS din partea: Departamentului pentru Relații Interetnice, Grupului Parlamentar al Minorităților Naționale; Secretariatului de Stat pentru Culte; Centrului European al Drepturilor Rromilor, Agenției de Dezvoltare Comunitară „Împreună” și Agenției Naționale pentru Rromi; Uniunii Generale a Asociației Etniei Huțule din România; Comitetului de Avizare Metodologică a INS; reprezentantului președintelui Academiei Române; Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale – Politici Familiale, Incluziune și Asistență Socială; unui reprezentant al BNR; Ministerului Dezvoltării Regionale și Turismului; Direcției Tehnice în Construcții din cadrul Ministerului Dezvoltării Regionale și Turismului; Asociației Hornarilor, Constructorilor de Coșuri de Fum și Șeminee.

Ca problematică, propunerile și comentariile formulate se referă la: migrația internă; migrația internațională; definirea și definiția etniei, inclusiv a nomenclatoarelor de etnie și de limbă maternă; detașarea de etnia ucraineană a etniei huțule; nomenclatorul religiilor; înregistrarea denumirii principale a minorității naționale, precum și variațiunile acesteia, religia principală, precum și cea secundară; angajarea personalului de etnie rromă în acțiunile specifice recensământului; înregistrarea populației de etnie rromă; inserarea unui formular special pentru persoanele plecate în străinătate; evaluarea situației unei categorii speciale de persoane, respectiv, copiii persoanelor plecate la lucru în străinătate, în ce măsură aceștia au fost afectați de situația economică a părinților, de plecarea acestora în străinătate; modalitatea de tratare metodologică a persoanelor plecate în străinătate fără baze legale; înregistrarea caselor de vacanță, a intenției de schimbare a locuinței în următorii 10 ani, precum și tipul tâmplăriei locuinței; introducerea de noi caracteristici referitoare la materialele de construcții ale structurii de rezistență a clădirii, sistemul de acoperire a clădirii, expertizarea tehnică a clădirii pentru rezistență mecanică și stabilitate; introducerea de noi caracteristici referitoare la numărul coșurilor de fum care deservește locuința (clădirea) respectiv, materialele din

care este construit coșul de fum; recrutarea, instruirea, selectarea personalului de recensământ; campanie publicitară specifică pentru comunitățile de romi.

Fiecare dintre propunerile, observațiile și întrebările primite au fost supuse analizei, mare parte dintre acestea au fost soluționate pozitiv, fie prin inserarea de indicatori corespunzători în formularele de recensământ, respectiv atașarea de formulare complementare (formularul M), fie prin revizuirea/ajustarea unor caracteristici sau prin introducerea de precizări conforme în Manualul de recensământ (în curs de definitivare).

Unele dintre propuneri nu au putut fi luate în considerare ca urmare a volumului exagerat de mare, depășind tematica unui recensământ al populației și locuințelor (situația economică a copiilor în cazul părinților plecați în străinătate, situația femeilor beneficiare ale concediului și indemnizații de creștere a copilului, introducerea de noi caracteristici referitoare la materialele de construcții ale structurii de rezistență a clădirii, sistemul de acoperire a clădirii, expertizarea tehnică a clădirii pentru rezistență mecanică și stabilitate).

Cu toate acestea, Institutul Național de Statistică supune Consiliului să fie de acord ca temele menționate, în baza reiterării propunerilor din partea instituțiilor emițătoare, să facă obiectul includerii într-un viitor program multilateral/anual al cercetărilor statistice.

Din propunerile primite, se relevă câteva **teme** de o complexitate ridicată **referitoare la:**

- folosirea de formulare bilingve (solicitare făcută de Departamentul pentru Relații Interetnice);
- introducerea în chestionar a dublei etnii (propunere avansată de reprezentanți ai comunității rome)
- recenzarea populației ca aparținând etniei huțule (separat de cea a etniei ucrainiene).

I. Cu privire la propunerea de introducere a formularelor bilingve—aceasta a fost transmisă INS de către Departamentul pentru Relații Interetnice în următoarea redactare (citez): ...” *pe lângă formularele în limba română să se aplice și formulare bilingve (româno-maghiare, româno-germane), conform Legii 215/2001, respectiv punctul d) referitor la limba germană și punctul e) referitor la limba maghiară, Art. 10, paragraf 1, subparagraful b) din Legea nr. 282/2007 pentru ratificarea Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare, după cum urmează:*

a) se vor aplica formulare bilingve în toate localitățile județelor unde ponderea minorităților maghiară și/sau germană este de cel puțin 20% la nivel de județ (Bihor, Covasna, Harghita, Mureș, Sălaj, Satu Mare);

b) se vor aplica formulare bilingve în toate celelalte județe unde există unități administrativ-teritoriale în cadrul cărora ponderea minorității

maghiare sau germane este de cel puțin 20%”.

Față de această propunere, în scopul definirii poziției Consiliului, în funcție de argumentele și considerentele pertinente, facem următoarele precizări:

Cadrul legal:

Recensământul populației și al locuințelor, observare statistică exhaustivă, desfășurată în baza cadrului legal **nu intră sub incidența legilor 215/2001, respectiv 282/2007** la care se face referire în propunerea privind introducerea formularelor bilingve, acestea reglementând:

- regimul general al autonomiei locale, organizarea și funcționarea autorității administrației publice locale (Legea 215/2001);
- raporturile dintre autoritățile administrative, serviciile publice și populația vorbitoare de limbi regionale sau minoritare (Legea 282/2007).

Conform O.G nr. 36/2007, art. 5 alin (1) *„Organizarea și efectuarea recensământului se realizează sub aspect tehnico-metodologic de către Institutul Național de Statistică, sub coordonarea și controlul Comisiei Centrale pentru recensământul populației și al locuințelor.*

Atât Comisia Centrală, comisiile județene, a municipiului București, municipale, ale sectoarelor municipiului București,, orașenești și comunele pentru recensământul populației și al locuințelor nu intră sub incidența art. 17 (Legea 215/2001), deoarece nu sunt autorități administrative publice. Conform Art. 21 alin 1, din aceeași lege - „Autoritățile administrației publice prin care se realizează autonomia locală în comune și orașe sunt consiliile locale, comunale și orașenești, ca autorități deliberative, și primarii, ca autorități executive”.

Art. 90. alin 1 și alin 5 din Legea 215/2001, prevede că în raporturile dintre cetățeni și autoritățile administrației publice locale se folosește limba română, iar **„Actele oficiale se întocmesc în mod obligatoriu în limba română**

Art.10, paragraful b) din Legea 282/2007, la care face referire Departamentul pentru Relații Interetnice are în vedere *„formulare și texte administrative de uz curent”*, în timp ce, **formularele de recensământ nu sunt formulare administrative, ci formulare statistice** care nu pot fi folosite în nici un fel de circumstanțe, instanțe judecătorești, publice etc. ca formulare administrative. Recensământul populației și al locuințelor reprezintă, conform Legii 226/2009, o “observare statistică exhaustivă, care presupune colectarea de date statistice de la toate unitățile incluse în populația statistică de referință” (**Art. 27, alin 1, lit.a**) , ceea ce semnifică implicit tratarea coerentă, unitară și consecventă sub aspect metodologic și tehnic a problematicii recensământului în întreaga sa complexitate.

În plus, vis a vis de propunerea **Departamentului pentru Relații Interetnice de „utilizarea formularelor bilingve (româno-maghiare) în toate localitățile județelor unde ponderea minorităților maghiare este de cel puțin 20%**, facem următoarele precizări de natură tehnică:

- La RPL se urmărește nu atât localitatea ci sectorul de recensământ. În România sunt aproximativ 305 localități cu peste 20% maghiari, iar în ele sunt peste 7000 de sectoare de recensământ unde nu se cunoaște dacă sunt peste 20% maghiari în fiecare. Deci, criteriul de 20% este un criteriu administrativ de care statistica, în mod obiectiv, implicit tehnic, nu este abilitată să o poată soluționa conform propunerii.
- Populația de etnie maghiară cunoaște suficient de bine limba română pentru a înțelege și răspunde corect și concret la întrebările din formularele de la RPL 2011. De altfel, la recensămintele precedente din anii 1992 și 2002, nu a fost semnalată nici cea mai mică problemă legată de neînțelegerea formularelor în limba română.
- Recenzorul care are ca atribuții înscrierea întocmai a datelor conform răspunsurilor repondentului la întrebările din chestionar în limba română, ceea ce presupune cunoașterea, bine – scris și citit a limbii române, iar limba maghiară, în cazurile în speță urmând să reprezinte un avantaj. Această condiție va fi avută în vedere în etapa de recrutare și selectare a recenzorilor din punct de vedere al numărului și criteriilor calitative de moralitate, profesionalism, calificare și abilități tehnice. În același timp, procesul de selectare va fi astfel organizat încât să împiedice îngrădirea accesului populației române, maghiare sau rome la posturile de recenzori.
- La RGA-2002, s-au utilizat doar formulare în limba oficială – română și nu s-au înregistrat nici un fel de dificultăți legate de interpretarea formularului.
- Folosirea formularelor bilingve generează confuzii, dificultăți în codificare, nomenclatoare, manuale suplimentare inutile, confuzii în prelucrarea caracteristicilor și în introducerea datelor. Totodată, aceasta ar putea crea riscul de utilizare prin alternanță în formular a limbii române și/sau maghiară.
- Recenzorul ar urma să aibă asupra lui un număr nedeterminat de formulare, atât în limba română, cât și bilingve, pentru că la nivel de sector nu va ști ponderea populației maghiare. Utilizarea în zonele cu populație maghiară numai a formularelor bilingve este riscantă (prin caracterul ei sensibil), putând foarte probabil genera, refuz al populației de altă etnie decât cea maghiară de a completa și semna formularele bilingve, și chiar de a primi recenzorii.

-
- O asemenea soluție ar crea dificultăți în repartizarea formularelor bilingve pe județe, localități, sectoare. Aceasta, întrucât nu ar putea fi stabilit cu rigurozitate criteriul după care să se repartizeze ponderea formularelor. Datele existente bazate pe Recensământul din anul 2002 au vechime de aproape 10 ani și au avut loc schimbări importante, ponderea pe etnii neputând fi stabilită pe județe și localități, și, mai ales pe sectoare.
 - Tipărirea de formulare bilingve presupune implicit și disponibilitatea în aceleași condiții a instrumentarului statistic (manuale, nomenclatoare etc.), ceea ce ar determina cheltuieli suplimentare neacoperite de actualul buget aprobat. Totodată, ar presupune și reluarea procedurilor de negociere, modificarea contractului pentru tipărirea și distribuirea instrumentarului în ceea ce privește forma și tirajul. În consecință, ar conduce la întâzieri și la punerea în pericol a RPL-2011.

II. În ceea ce privește solicitarea reprezentanților comunității rromе de înregistrare a dublei etnii, doar în cazul persoanelor care se declară de etnie rromă, precizăm următoarele:

Conceptul metodologic general al recensământului și regulamentele în domeniu exclude în principiu adoptarea unor soluții parțiale pentru anumite categorii de grupuri etnice. Pe cale de consecință, dacă s-ar preconiza o astfel de abordare, aceasta ar trebui extinsă la întreaga populație, fapt ce ar genera confuzii asupra acestei caracteristici, dacă nu dificil, greu de surmontat prin prelucrări tehnice, respectiv, la publicarea datelor.

Având în vedere propunerile, rațiunile și argumentele prezentate și ținând seama de posibilele soluții vizând rezolvarea acestora, **avansăm spre dezbateri și avizare a Consiliului, următoarele:**

1. În localitățile unde ponderea populației de etnie maghiară depășește estimativ 20%, pe lângă formularele de bază ale recensământului tipărite în limba română, pentru a veni în ajutorul respondenților, cât și a recenzorilor, propunem utilizarea unui formular martor sau ghid în limba maghiară, identic cu formularele de înregistrare în limba română LGP referitor la locuință, gospodărie, persoană.

2. Recenzorul va avea la dispoziție pentru orientare și eventuale explicații respondenților acest ghid, martor, formular unic care va fi pus la dispoziția respondentului pentru interpretare înainte de începerea interviului.

3. Formularele de recensământ utilizate la înregistrarea populației se vor completa doar în limba română.

4. Înregistrarea etniei conform liberei declarații, persoanele având posibilitatea de a-și exprima opțiunea privind apartenența la o etnie pe care

o consideră reprezentativă lor, inclusiv pentru situația particulară în cazul copiilor aparținând unui cuplu de etnii diferite. Aceștia trebuie să ajungă la consens în privința declarării etniei copilului/copiilor.

5. Având în vedere că în România, ca și în alte țări, orice cercetare statistică, inclusiv RPL-2011, are cerințe esențiale, universale: continuitate și comparabilitate în timp și spațiu, RPL-2011 neputând fi independent de celelalte recensăminte realizate anterior, nomenclatoarele privind etnia și limba maternă și religia, modul de publicare al rezultatelor să țină cont de nomenclatoarele și modul de publicare a rezultatelor utilizate la RPL 2002.

6. Institutul Național de Statistică a primit de asemenea mesaje vizând abordarea de strategii, demersuri, soluții care să evite pe cât posibil sau să diminueze impactul pe care virtualmente îl presupune migrația temporară a persoanelor asupra numărului populației României. În condițiile actuale a unei migrații temporare, în principiu necunoscute (nedeterminate) după criterii științifice dar care este estimată la circa 2-3 milioane persoane, o influență o poate exercita numărul persoanelor a cărei durată de ședere în străinătate este mai mare de 12 luni și care, potrivit standardelor metodologiei naționale și internaționale, nu vor face parte din populația stabilă a României.

În legătură cu aceasta, se ridică următoarele probleme:

Luarea tuturor măsurilor pendinte de Institutul Național de Statistică, CNS, Ministerul Administrației și Internelor, alte ministere și instituții centrale, agențiile guvernamentale și neguvernamentale, Comisia Centrală de Recensământ și Comisiile teritoriale, Primăriile, consiliile județene, municipale, orașenești și comunale, pentru mobilizarea resurselor disponibile de acoperire (cuprindere) totală a numărului populației și locuințelor cu toate caracteristicile prevăzute;

Adoptarea de măsuri consistente și eficiente de popularizare și sensibilizare a tuturor categoriilor a populației pentru a participa în condiții libere și conștiente în condițiile cadrului legal aprobat. Atragerea organizațiilor societății civile, inclusiv a reprezentanților etniilor din România, a cultelor și a altor instituții ce ar putea contribui la succesul acțiunilor recensământului.

Folosirea unor surse alternative de informații, cu precădere în cazul persoanelor care lipsesc de la reședință la momentul de referință al recensământului.

Adoptarea de soluții tehnice moderne la identificarea tuturor persoanelor ce urmează a fi recensate și valorificarea acestora în mod corespunzător în etapele de precensământ, perioada de înregistrare și post-recensământ (analiza rezultatelor).

Vă mulțumesc pentru atenție!